

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на д-р Янислав Йорданов Тачев
на тема : „**Монетосеченето на Анхиалос**“, представен
за присъждане на научна степен „Доктор на историческите науки“
от проф. д-р Тотко Нейков Стоянов, Катедра Археология,
Софийски Университет „Св. Климент Охридски“

Предложеният за защита дисертационен труд е посветен на монетосеченето на един от най-значимите римски градове на територията на България. Основна цел на изследването е събирането и анализирането на сечените в Анхиало градски монети и тяхното хронологическо и типологическо систематизиране (с. 6).

Актуалността на изследването, освен липсата на цялостни изследвания от такъв характер, натрупването на големи количества от нов нумизматичен материал, налагащ неговата обработка и интерпретация от гледна точка на актуалното познание върху нумизматиката на града, виждам и във важната информация, която този труд ще предостави в помощ на археолози и историци при обработката и съвременната интерпретация на резултатите от спасителните археологически проучвания от последните няколко години на територията на Анхиало (между 2007 и 2018 г.), които добавиха и вероятно ще добавят още много, в някои случаи нова и дори изненадваща информация за града. Нагледен пример има от спасителните проучвания от сезон 2018 г., изявили данни за сигурното датироване на изграждането на първата крепостна стена на римския Анхиало в периода 178 – 184/5 г. сл. Хр.

За постигането на целите на изследването, в увода са дефинирани основните задачи (в 8 пункта - с. 6), чието изпълнение предопределя и структурата на труда.

Посочени са използваните при анализа и интерпретацията изследователски методи – иконографски и стилови; палеографски; сравнителен и метрологично-статистически.

Ясно са дефинирани и териториалният и хронологическият обхват на изследването.

След обичайната глава (I) с историографски бележки, в която стегнато са представени сведенията от античните извори, епиграфски паметници и състоянието на археологическите изследвания на римския Анхиало, както и преглед на нумизматичните публикации по темата и актуалното ниво на познанията за анхиалското монетосечене, в седем глави са изведени резултатите от изследванията на автора върху огромна база данни, които представят всички аспекти на градското монетосечене: „Реверсни иконографски типове“ (гл. II), „Монетни легенди“ (гл. III), „Метрични параметри и номинали“ (гл. IV), „Връзки между монетните печати и хронологията на емисиите“ (гл. V), „Контрамарки“ (гл. VI), „Циркулация и разпространение“ (гл. VII), „Фалшификати“ (гл. VIII).

В гл. II, разполагайки с впечатляващ масив от данни, авторът подкрепя по убедителен начин специалистите, които са на мнение, че реверсните изображения на градското монетосечене са тясно свързани с местната културна история, архитектурна и религиозна традиция. В иконографския репертоар, с ранообразието си от типове и варианти и съответни брой печати, изтъкват божества като Деметра (51 бр.), Аполон (31) и Артемида (17) и др., което свидетелства вероятно за локални традиции още от елинистическата епоха и може би с наслоения от религиозния живот в града и западнопонтийския ареал през императорската епоха. При други, например Херакъл, разнообразието на иконографски типове и митологическите сюжети, с които са свързани, вероятно са свидетелство за наслагването на популярността на хероя и особената му почит при Антонините и Северите върху елинската традиция от класическата и елинистическата епоха. Друга богата на иконографски типове и варианти група сред реверсните изображения, почти без паралел сред провинциалното монетосечене, са изображенията на градски(те) порти и крепостни стени, които в този случай вероятно не следва да се тълкуват само като обичайни конвенционални сюжети, вероятно отразяващи в някаква степен местни постижения на крепостната архитектура. Натрупването на нова и по-богата археологическа и епиграфска база данни от археологическите проучвания на Анхиало в бъдеще имат шанса да стъпят върху една богата сравнителна база.

Много важни резултати са постигнати и в гл. V с демонстрираната обвързаност между историческите събития и вътрешната динамика на монетните емисии, отразяваща

зависимостите между номинал, иконография, комбинация от монетните печати и хронологията на монетосеченето на съответния император.

Бих изтъкнал, че при скрупулъозния анализ и качествено илюстриране на познатото за анхиалските монети, представянето в гл. VIII на белезите индикиращи антични, средновековни и съвременни фалшификати, има важно значение за професионалните нумизмати и археолози, колекционерите и историците, които биха ползвали този нумизматичен материал.

В обемисто, неформално заключение са синтезирани основните данни, резултати и акценти на това значимо изследване.

Много важен дял от работата е каталогът, в който са представени 3112 монети, известни към момента от музейни и частни колекции от България и чужбина, аукционни издания, с определените 288 лицеви и 914 реверсни печата и връзките между тях, илюстрирани в 193 табла в реален размер, с оптимални по качество изображения. Информацията от каталога е обвързана с основния текст. Монетите са представени в хронологичен ред, с информация за номинала, номера на аверсия и реверсия печат, метрични данни, място на съхранение, първа публикация на типа и пр.

Налице е един впечатляващ по обем и обхват труд, представляващ на практика корпус на монетосеченето на римския Анхиало, отговарящ на актуалните изисквания в нумизматиката.

По мое скромно мнение, д-р Янислав Тачев е постигнал убедително поставените цели и задачи в дисертационния си труд.

Авторефератът отговаря на изискванията и представя адекватно съдържанието на дисертационния труд. Автосправката за приносите отразява коректно основните постижения и приноси в дисертацията на автора.

Д-р Янислав Тачев е автор на една монография и четиринадесет статии. Пет от тях са посветени на теми и проблеми от монетосеченето на римския Анхиало.

В заключение, изразявайки своето мнение, че представеният дисертационен труд има завършен вид, приносен характер и отговаря на законовите изисквания за получаване на

научната степен „Доктор на науките“ в професионално направление 2.2 *История и археология (Нумизматика)*, за което ще гласувам пред уважаемото научно жури.

11.07.2019 г.

проф. д-р Тотко Стоянов

